

REMISSYTTRANDE

Datum
2022-06-22

Dnr
2022/2635

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till:
ju.L4@regeringskansliet.se

Betänkandet EU:s förordning om terrorisminnehåll på internet – kompletteringar och ändringar i svensk rätt (SOU 2022:18) *(Departementets diarienummer Ju2022/01400)*

Utredningen gör bedömningen att den s.k. TCO-förordningen¹ och kompletteringslagen² inte är tillämpliga i den utsträckning det skulle strida mot de nationella yttrandefrihetsgrundlagarna och att TCO-förordningen därför inte påverkar det grundlagsskyddade området i svensk rätt (se s. 13 i betänkandet). Denna slutsats drar utredningen efter att endast kort ha konstaterat att rätten till yttrande- och informationsfrihet, så som den kommer till uttryck i de svenska yttrandefrihetsgrundlagarna, utgör ett uttryck för sådana grundläggande friheter som avses i artikel 1.4 TCO-förordningen (se s. 75 i betänkandet).

I artikel 1.4 TCO-förordningen anges att förordningen inte ska medföra någon ändring av skyldigheten att respektera de rättigheter, friheter och principer som avses i artikel 6 EU-fördraget och att den ska tillämpas utan att det påverkar tillämpningen av grundläggande principer som rör yttrande- och informationsfrihet, inbegripet mediernas frihet och mångfald.

Som framgår föreskriver artikel 1.4 TCO-förordningen endast en skyldighet att respektera de rättigheter, friheter och principer som avses i artikel 6 EU-fördraget (som i sin tur hänvisar till EU:s rättighetsstadga), inte en skyldighet att respektera medlemsstaternas nationella regler till skydd för yttrande- och informationsfriheten. Det sagda är av betydelse eftersom det svenska grundlagsskyddet för yttrande- och informationsfriheten innehåller särdrag som saknar motsvarighet i andra medlemsstater och på olika sätt skiljer sig från unionsrätten på området. Bland annat innebär den s.k. exklusivitetsprincipen i 1 kap. 14 § yttrandefrihetsgrundlagen att inga andra åtgärder eller sanktioner än de som framgår av yttrandefrihetsgrundlagen får vidtas mot innehåll som omfattas av grundlagsskydd. Något likhetstecken mellan skyddet för yttrande- och informationsfriheten enligt svenska nationella regler och enligt unionsrätten finns alltså inte.

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/784 av den 29 april 2021 om åtgärder mot spridning av terrorisminnehåll online.

² Lag (2023:xx) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om åtgärder mot spridning av terrorisminnehåll online.

Utredningens slutsats att TCO-förordningen enligt unionsrätten inte behöver tillämpas i den utsträckning det skulle strida mot de nationella yttrandefrihetsgrundlagarna framstår därmed inte som självklar.

Det är oklart om den svenska behöriga myndigheten, i en situation där ett visst publicerat innehåll bedöms vara skyddat av de svenska grundlagarna, kan underlåta att utfärda en avlägsnandeorder på det sätt som TCO-förordningen kräver utan att överträda unionsrätten. Problematiken skulle exempelvis kunna uppstå när terrorisminnehåll publiceras på en webbsida som har utgivningsbevis men som inte bedrivs i något sådant godtagbart syfte som avses i skäl 12 TCO-förordningen.

Inte heller s.k. oförenlighetsbeslut enligt artikel 4.3 TCO-förordningen vid en gränsöverskridande avlägsnandeorder synes kunna meddelas av Sverige med hänvisning till att avlägsnandeordern avser innehåll som skyddas av den svenska yttrandefrihetsgrundlagen. I likhet med artikel 1.4 TCO-förordningen hänvisar artikel 4.3 nämligen endast till förekomsten av en oförenlighet med TCO-förordningen eller EU:s rättighetsstadga, inte en eventuell oförenlighet med svensk grundlag.

Sveriges möjligheter att upprätthålla det svenska grundlagsskyddet vid en eventuell konflikt med unionsrätten och principen om unionsrättens företräde har under lång tid varit föremål för diskussion i såväl den juridiska litteraturen som inom ramen för tidigare lagstiftningsarbeten. Denna problembild har inte blivit tillräckligt belyst och analyserad i nu aktuellt betänkande, vilket Justitiekanslern anser bör åtgärdas i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

I övrigt har Justitiekanslern inte några synpunkter på förslagen.

Ärendet har föredragits av Anna Palmfjord Smitt. I ärendets beredning har även byråcheferna Daniel Kjellgren, Anna Falk och Martin Mörk deltagit.

Mari Heidenborg

Detta beslut har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.